

IN HET KORT

Mogelijke dreigingen van (her)opduikende ziekten bij herkauwers in Vlaanderen.

IN DE KIJKER

Opvallende bevindingen in het veld of vanuit de autopsiezaal van DGZ.

IN BEWEGING?

Trends in de programma's en belangrijke ziekten bij de herkauwers.

Nr.017

EERSTE SEMESTER 2026

DGZ & MCC hebben oog voor herkauwers

Wat zijn de actualiteiten voor herkauwers in Vlaanderen, wat kwam er binnen in de autopsiezaal, hoe evolueren herkauwersziekten?

IN HET KORT

Infectieuze Boviene Rhinotracheïtis (IBR): In de eerste helft van 2026 werden 29 rundveehouders getroffen door een IBR-insleep, meestal gelinkt aan besmettingen in handelstallen. Dit onderstreept opnieuw het belang van waakzaamheid bij de aankoop en verhandeling van runderen. Daarnaast legde een nieuw ministerieel besluit de voorwaarden vast voor afmestbedrijven die willen doorgroeien naar een hoger IBR-statuuut.

Enzoötische bovine leucose (EBL): De eerste zes maanden van dit jaar werden uitbraken met het leucosevirus vastgesteld in Italië (1), Letland (1) en Polen (5).

Lumpy skin disease (LSD): In mei werden de eerste zes LSD-haarden van dit vectorseizoen vastgesteld in Sardinië. Importeren uit besmette gebieden is absoluut afgeraden. Doe je het toch, laat je dieren bij aankomst in België dan zeker onderzoeken.

Peste des petits ruminants (PPR): In Zuidoost-Europa worden nog steeds gevallen van PPR gedetecteerd, dit jaar onder meer in Roemenië (1), Albanië (3) en Kroatië (6). Mogelijk circuleert het virus ook in landen die tot op vandaag nog geen uitbraken gemeld hebben.

Schapen- en geitenpokken: Dit jaar werden al haarden van het pokkenvirus vastgesteld in Bulgarije (1), Kosovo (2), Roemenië (4) en Noord-Macedonië (8). Maar vooral Griekenland werd getroffen: daar werden dit jaar al 165 gevallen geregistreerd.

IN DE KIJKER

Veel voorjaarsgevallen van nematodirose bij lammeren

Tijdens het voorjaar van 2026 stelde DGZ een hoog aantal gevallen van nematodirose vast bij jonge lammeren. Bij verschillende autopsies werd een infectie met *Nematodirus battus* bevestigd als belangrijkste doodsoorzaak. De vaststellingen benadrukken dat deze parasitaire maagdarmworm nog altijd een belangrijke bedreiging vormt voor jonge lammeren tijdens het weideseizoen.

Nematodirus battus wordt traditioneel beschouwd als een typische voorjaarsparasiet. De meeste gevallen van acute ziekte worden gezien als jonge lammeren worden blootgesteld aan een massale uitkomst van larven op de weide.

De eitjes worden uitgescheiden via de mest van besmette lammeren en overwinteren op de

Veescoop? DGZ ondersteunt, ook in opdracht van het FAVV, veehouders en dierenartsen bij de bestrijding, monitoring en preventie van dierziekten.

Deze editie rapporteert over de eerste 6 maanden van 2026.

>> ZIE VOLGENDE PAGINA

weide. Voor hun verdere ontwikkeling hebben ze een periode van minstens enkele weken met lage temperaturen nodig. Wanneer de temperaturen na de winter weer stijgen, komen grote aantallen infectieuze larven vrijwel gelijktijdig uit. Jonge lammeren die op dat moment beginnen te grazen, kunnen daardoor in korte tijd een zware infectie oplopen.

De schade ontstaat voornamelijk tijdens de ontwikkeling van de larven in de darmwand. Hierdoor kunnen klinische symptomen al optreden voordat volwassen wormen aanwezig zijn of veel eitjes in de mest worden uitgescheiden. Typische symptomen zijn waterige diarree, uitdroging, verminderde groei, lusteloosheid en sterfte.

Hoewel de meeste klinische problemen nog steeds in het voorjaar worden vastgesteld, worden ook steeds vaker infecties in het najaar beschreven, soms zelfs bij oudere lammeren of jaarlingen. Mogelijk spelen veranderende weersomstandigheden hierbij een rol, samen met veranderingen in het gedrag en de ontwikkeling van de parasiet.

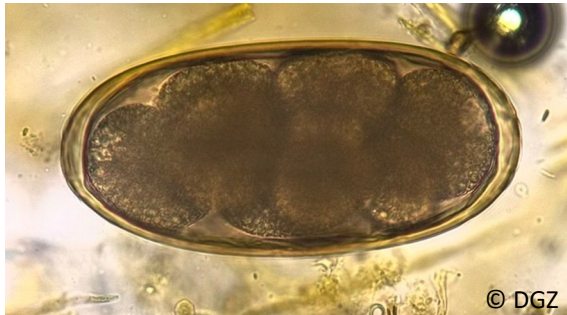

Foto: Nematodirus-eitje in mestmonster van lam (met dank aan onze afdeling parasitologie voor de foto).

Zo verklein je het risico op nematodirose

Of Nematodirus battus voor problemen zal zorgen, hangt sterk af van de weersomstandigheden. Als er bij de eerste warmteprikkels na de winter al lammeren op de weide grazen, dan neemt de kans op een besmetting aanzienlijk toe. Het loont dus om het weerbericht in de gaten te houden en hierop in te spelen. Nog beter is om lammeren bij de start van het weideseizoen enkel te laten grazen op een perceel waar het jaar ervoor geen schapen hebben gelopen. Is dat niet mogelijk, dan kan mestonderzoek aan het einde van het weideseizoen helpen om de besmettingsdruk van het perceel bij de start van het nieuwe weideseizoen goed in te schatten.

De vele bevestigde gevallen in de autopsiezaal van DGZ tonen aan dat nematodirose nog altijd een belangrijke oorzaak is van ziekte en sterfte bij jonge lammeren. Waakzaamheid, voornamelijk tijdens de voorjaarsmaanden, blijft dan ook aangewezen.

IN BEWEGING?

Programma / Ziekte	Meting	2025 (jan-jun)	2025 (jul-dec)	2026 (jan-jun)	Trend
BVD	% vrije bedrijven	99,4% *	99,5% *	99,4% *	-
	% IPI's geboren	0,0050%	0,0007%	0,0050%	↑
	aantal geïnfecteerde bedrijven	6	2	2	-
IBR	% vrije bedrijven	99,8%*	99,75%*	99,84%*	↑
	verlies vrij statuut	33	27	29	↑
ParaTBC	deelnamengraad	95,2%*	95,1%*	93%*	↓
	niveau A	-**	87**	-**	nvt
Neospora (serum)	antistoffen positief	8,8%	7,6%	11%	↑
Salmonella (serum)	antistoffen positief	3,9%	4,8%	4,6%	-
Ostertagia (melk)	antistoffen positief	10,9%	15%	17,2%	↑
Seizoensgebonden programma's/ziektes					
Abortusprotocol	aantal foetussen	1.412	1.209	1.394	-
Griepbarometer	aantal inzendingen	480	719	357	↓
Leverbot	antistoffen + tankmelk	14,9%	13%	11,5%	↓
Autopsie	aantal runderen	482	577	539	↑
Celgetal	gemiddeld celgetal/ml	182.718	189.195	186.213	↑

- : Situatie stabiel

nvt: niet van toepassing

* : Situatie op respectievelijk 30 juni en 31 december 2025, en 30 juni 2026

** : Paratbc niveaus zijn pas op het einde van het werkjaar gekend

Cijfers gebaseerd op beschikbare gegevens op 01/07/2026.